

VÝSTUPY Z WORKSHOPŮ UČITELŮ ZŠ A SŠ, VYSOKOŠKOLSKÝCH PEDAGOGŮ, ZÁSTUPCŮ STÁTNÍ SPRÁVY A NEZISKOVÉHO SEKTORU

Co jsou slabá místa v implementaci metodiky VDO/VLP Rady Evropy do praxe v ČR?

- Reálná praxe na školách neodpovídá významu a rozsahu výchovy k demokratickému občanství a lidským právům v RVP. Výchova k občanství slouží často jako „odpadkový koš“ pro rozličná nezařazená témata, která se jeví jako aktuálně potřebná.
- Neexistuje veřejně deklarovaný cíl vzdělávání a vzdělávací politiky státu k rozvoji, podpoře a udržení demokracie v zemi.
- Nedostatečná koncepce vzdělávání k demokracii ze strany státu, která by zajistila systematickou a dlouhodobou podporu při rozvoji VDO/VLP v praxi.
- Nedostatečná implementace moderních učebních metodik ve školách, které by žákům představily vztahy a rozdíly mezi demokratickými principy a korupcí nebo extremismem.
- Výchova k občanství je často dalšími učiteli, ale i rodiči vnímána jako marginální, nedůležitý předmět, jehož obsah není známý.
- Nedostatečná podpora vedení školy začleňovat inovativní výuku VDO/VLP a strach z nového. Chybí příklady dobré praxe.
- Škola jako instituce (a systém) není pro žáky vzorem/modelem demokracie a participace.
- Nedostatečná příprava na pedagogických fakultách. Nedostatečná metodická vybavenost pedagogů pro výuku demokratických, občanských a etických témat. Spolupráce mezi obecnou a oborovou didaktikou na pedagogických fakultách není funkční.

- Učitelé sami často nejsou ztotožnění s principy demokracie. Chybí obdobná příprava zaměřená na vlastní osobnostní rozvoj učitele směrem k demokratickému občanství.
- Převaha informací týkajících se společnosti a politiky, které mladí lidé získávají z médií, je negativní a konfliktní. Školy netvoří protiváhu záplavě mediálních informací.
- Rodiče necítí svoji odpovědnost za vzdělávání a participaci dítěte (odpovědnost vidí často pouze na straně školy).
- Přetrvávající kulturní rozdíly mezi majoritou a minoritami brání participaci a soužití v rámci institucí. Umělá selekce dětí, žáků a studentů vycházející z paragrafů Školského zákona.
- Neexistuje jasná a srozumitelná koncepce inkluze, přestože s o inkluzi stále hovoří.
- Politizace škol, očekávaný loajální postoj ke zřizovateli. Na straně školy jde též o přetíženost administrativou.
- Neexistuje trvalá celostátní asociace sdružující učitele společenskovedních předmětů, která by podporovala celoživotní vzdělávání učitelů v oblasti rozvoje občanských kompetencí a zajišťovala vzájemné setkávání učitelů. Chybí společná platforma občanského vzdělávání.

Co by se mohlo zlepšit?

- Na státní úrovni vznik jasné vize a mise, kam má občanské vzdělávání v České republice směřovat.
- Cílená spolupráce škol, univerzit, zřizovatelů a neziskového sektoru.
- Strukturální podpora VDO na školách – vytvořit funkci koordinátora VDO/VLP a žakovský parlament na každé škole.
- Posílit výuku VDO/VLP u učitelů všech předmětů při realizaci průřezových témat a rozvoji klíčových kompetencí.
- Vznik platformy vzdělavatelů VDO/VLP podporující vzájemnou spolupráci a hájení oboru.
- Vznik asociace učitelů společenskovedních předmětů.

- Posílení VDO/VLP při pregraduální přípravě učitelů – očekáváme-li podporu občanských témat průřezovou formou v každém předmětu, je nutné, aby se začínající učitelé s tématy VDO/VLP nejprve osobně seznámili a pochopili jejich smysl.
- Posílit odpovědnost a spolupráci pedagogických fakult vůči školám, na kterých učí jejich absolventi.
- Propojení formálního a neformálního vzdělávání s přípravou již na pedagogických fakultách.
- Vymezit, co je oborová didaktika občanské výchovy na pedagogických fakultách a jaké je její poslání. Etablovat didaktiku občanské výchovy jako vědu s vlastní metodologií a terminologií.
- Didaktika VDO/VLP by měla podpořit vlastní osobnostní rozvoj pedagogů. Například formou reflektivních seminářů, které posilují a legitimizují praktickou rovinu přípravy učitelů.
- Zvýšit participaci rodičů už od předškolního vzdělávání.
- Otevřít přípravné třídy větším počtům dětí
- Zajistit kontinuitu pro financování asistentů pedagogů
- Posílit metodické řízení škol zřizovaných obcemi a kraji v oblasti prevence negativních společenských jevů na základě zkušeností v regionu.
- Získávat aktuální data o postojích mladých lidí k demokratickému občanství – nástroje rychlého šetření ČŠI a mezinárodní výzkum ICCS 2016.

Jak nám mohou pomoci další národní partneři?

Učitelé základních a středních škol by ocenili užší spolupráci s univerzitami na poli didaktické a metodické podpory, a to jak studentů učitelských oborů, tak učitelů v praxi. U nestátního sektoru by učitelé ocenili větší spolupráci při tvorbě zajímavých metodiky VDO/VLP a zlepšení informovanosti o nových metodikách a programech. Neziskové organizace by též mohly více propojit školy se zajímavými osobnostmi, které mohou se školou spolupracovat. Zřizovatelé škol by posílili začlenění VDO/VLP do praxe, kdyby více podporovali žákovské projekty, a to jak na úrovni otevřené spolupráce se školou a žáky, tak i na úrovni finanční podpory těchto projektů.

Vysokoškolští pedagogové by ocenili, kdyby zástupci neziskových organizací více informovali jednotlivé didaktiky občanské výchovy o nových metodických materiálech. Rádi by více s neziskovým sektorem spolupracovali při výuce studentů. Oborový didaktici by přivítali vytvoření oborové skupiny, která by zaštitila neziskové organizace i další pracovníky v oboru občanské výchovy.

Zástupci neziskových organizací, které se dlouhodobě věnují rozvoji občanských kompetencí, by přivítali, kdyby vedení škol více podporovalo aktivní učitele, rozvíjelo klima participace a spolupráce mezi různými subjekty ve škole a více podporovalo žáky v mimoškolních aktivitách. U univerzit by ocenili zkvalitnění přípravy budoucích učitelů na mezipředmětovou spolupráci, začlenění didaktiky zážitkového vzdělávání a projektového vyučování a zlepšit přípravu na výuku občanských kompetencí – řešení konfliktů, diskuse o kontroverzních tématech apod. U státní správy by ocenili na úřadě zřízení funkce koordinátora, který by se věnoval žákovské participaci. Přivítali by deklarovaný, koncepční a financemi podpořený přístup k participaci mladých lidí, který by jim dával reálný hlas ve společnosti. Státní správa by mohla sama přicházet s podněty pro spolupráci se školami a zapojovat více nestátní organizace do přípravy plánů a strategií vzdělávací politiky. Zástupci neziskových organizací se shodli, že politické strany by mohly začlenit občanské vzdělávání do své činnosti skrze stranické think-tanky a do politického programu. Pokud se má strategie VDO/VLP Rady Evropy úspěšně implementovat, je potřeba mezi všemi partnery vzájemné sdílení informací, vzájemná podpora a důvěra.

Zástupci státní správy se shodli, že žákovské parlamenty na školách by mohly více spolupracovat se zřizovateli. Komunitní školy by mohly být centry občanské participace v obcích a regionech. Též úřady práce by mohly nabízet preventivní a integrační programy. Domovy pro seniory by mohly zajišťovat participaci seniorů na vzdělávání, výchově nebo hlídání dětí. Též soukromý sektor v regionech by se mohl více otevřít školám a rodičům a představovat povolání, která se v nich nabízejí, což by mohlo vést k lepším volbám povolání, k větší sociální kohezi na úrovni obcí a regionů.

